

УДК 37(092)(477)

В. В. Паскаленко,
викладач

(Миколаївський технікум залізничного транспорту імені академіка В. М. Образцова)

**ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ ДЛЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ
ОСВІТИ В КРАЇНІ В КІНЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ
В ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦЯХ В. В. РЮМІНА**

Актуальність представленої статті полягає у розкритті проблеми педагогічної підготовки інженерів для технічних закладів освіти в країні в кінці ХІХ – початку ХХ століття. Вирішення проблеми педагогічної підготовки інженерів, які працювали викладачами в середніх технічних училищах відповідала існуючій потребі загальної реформи народної освіти країни і технічної освіти зокрема. Дана проблема розкривається в контексті історичної персоналії відомого педагога технічної освіти початку ХХ століття Володимира Володимировича Рюміна. Автор статті представив на розгляд аналіз В. В. Рюміна з вказаної проблеми. Висновки та пропозиції В. В. Рюміна з даної проблеми сприяли реформуванню системи технічної освіти в країні на початку ХХ століття. Варто підкреслити, що після проголошення незалежності держави, Україна сформувала свою національну політику в області середньої і вищої технічної освіти, яка направлена на впровадження сучасних світових стандартів, оновлення змісту, форм і методів навчання. Педагогічні ідеї В. В. Рюміна тісно пов'язані з підготовкою інженерів-педагогів і знаходять своє продовження в наукових працях сучасних педагогів у сфері технічної освіти, таких як Д. В. Табачник, Г. М. Романцева, В. С. Безрукової, Е. Ф. Зеєра.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Підготовка інженерів-педагогів для технічних закладів освіти всіх рівнів є актуальною проблемою понад два століття. Найбільш гостро це питання обговорювалося в кінці ХІХ – на початку ХХ століття в колах педагогів, науковців, викладачів, які мали відношення до виховання та навчання в технічних закладах освіти. Суть проблеми полягала в тому, що викладачі технічних училищ і інститутів не мали педагогічної освіти, крім того значна кількість викладачів мали середню технічну освіту. Проблема нестачі інженерів-педагогів із вищою технічною освітою негативно впливала на якість підготовки вихованців у середніх технічних училищах. Вагомий внесок у вирішення цієї проблеми вніс В. В. Рюмін, який дослідив витоки цієї проблеми і вніс відповідні пропозиції по її вирішенню на початку ХХ століття.

Аналіз досліджень і публікацій , в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема підготовки педагогічних кадрів для технічних навчальних закладів освіти має давню історію свого існування. Історичний аспект цього питання розглядався в наукових працях професора А. М. Веселова [1], дисертаційному дослідженні Е. Н. Луценко [2], В. С. Безрукової [3] та інших науковців. Значний фактологічний матеріал, первинне осмислення проблеми знаходимо в працях інженерів, які працювали в середніх технічних училищах в кінці ХІХ – на початку ХХ століття – Д. Подєргіна [4], М. Кухаренко [5]. Вказана проблема не втрачає своєї актуальності і в наш час (Табачник Д. В. *Концепція розвитку професійно-технічної освіти в Україні. 2003.*) Педагогічні ідеї В. В. Рюміна, які пов'язані з підготовкою інженерів-педагогів у вищих технічних закладах освіти в наш час знаходять своє продовження у працях педагогів-науковців технічної освіти Г. М. Романцева, С. Ф. Артюха, В. С. Безрукової, Е. Ф. Зеєра [3] та інших.

Формування цілей статті. Метою означеної статті – є аналіз проблеми педагогічної підготовки інженерів-педагогів для технічних закладів освіти в країні на початку ХХ століття в педагогічних працях В. В. Рюміна.

Виклад основного матеріалу. Проблема відсутності педагогічних закладів для підготовки викладачів-інженерів для середніх технічних училищ в кінці ХІХ – на початку ХХ століття займає вагомe місце серед проблем, які підлягали реформуванню в системі освіти країни. В. В. Рюмін вважав важливим розв'язання цієї проблеми, вносячи свій вклад в реформування технічної освіти.

На відсутність педагогічної підготовки інженерів в середніх технічних училищах на початку ХХ століття наголошував професор А. М. Веселов, який дослідив на значному фактичному матеріалі цю проблему з відповідним висновком: "Кадрів високої кваліфікації не вистачало, до того і вони не отримали спеціальної педагогічної підготовки, що значною мірою ускладнювало їхню педагогічну діяльність, особливо в перші роки" [1]. Професор А. М. Веселов констатує, що царський уряд певною мірою намагався вирішити проблему кількості та якості викладацького складу для середніх технічних училищ. В затверджених у 1892 році міністром народної освіти Деляновим "Правилах приготування вчителів спеціальних предметів та керівників практичних занять" говорилося, що на посаду викладачів спеціальних предметів до середніх та нижчих училищ зараховуються особи, які закінчили курс вищого технічного навчального закладу, а на посаду керівника практичних занять з вищою, або середньою технічною освітою і 1-2 роками практичної підготовки [1].

Фактично, прийняті рішення царського уряду стосовно цієї проблеми, носили декларативний характер, це спонукало суспільство та педагогів технічної освіти самотужки розробляти методики педагогічної підготовки інженерів-педагогів для середніх та нижчих технічних училищ.

У дисертаційному дослідженні Е. М. Луценко наголошується на факті нестачі інженерів-педагогів з вищою технічною освітою у середніх технічних училищах, що на її думку, породжувало відсутність науковості та систематичності у навчанні вихованців спецдисциплінам. "Викладачів зі спеціальних дисциплін не вистачало, тому на ці посади приймали осіб, які мали середню спеціальну освіту з досвідом практичної роботи. Таке положення, на її думку, негативно позначалося на професійній підготовці майбутніх спеціалістів. Викладачі спеціальних дисциплін, – наголошує Е. М. Луценко, – які не мають вищої освіти, не могли забезпечити необхідного рівня загально технічної підготовки учням" [2]. Однак, всі заходи, які робив царський уряд не мали на меті дійсного піклування про покращення положення педагогічних кадрів для технічних закладів освіти країни.

Найважливішою умовою якісної викладацької роботи, пов'язаної із навчанням та вихованням в технічних закладах освіти В. В. Рюмін вважав оволодіння інженером педагогічними знаннями і практикою. "Позбавити вчителя технічної школи педагогічної підготовки, – казав В. В. Рюмін, – означає грішити перед майбутніми поколіннями техніків, яких довірили його вихованню" [6].

Отримання педагогічних знань, на думку В. В. Рюміна, для інженерів-педагогів повинно відбуватися у спеціальних семінаріях, яких в країні на початку XX століття поки не існувало. З приводу надання інженеру педагогічних знань та навичок для подальшої роботи в середньому технічному училищі В. В. Рюмін писав: "Учитель повинен отримати попередню спеціальну педагогічну освіту в особливій семінарії" [6].

Семінарія з підготовки інженерів-педагогів, як вважав В. В. Рюмін, повинна забезпечувати її слухачів методикою навчання. Предмети та галузі знань інженерного спрямування, на думку В. В. Рюміна, повинні засвоюватися майбутніми інженерами-педагогами у вищих технічних школах. Методичний напрямок кожної семінарії, як вважав Володимир Володимирович, повинен визначатися тією галуззю технічних знань, які будуть викладатися майбутнім інженером-педагогом у технічних закладах освіти. "Вивчення математики, фізики і т. п. повинно бути внесено до курсу навчального закладу, закінчення якого передуює вступу до семінарії. Різні галузі технічних знань також повинні бути засвоєні заздалегідь, але залежно від технічної спеціальності інженера, про що вказують програми вказаних педагогічних семінарій" [6].

Аналізуючи працю Вейтцеля (переклад із німецької мови В. В. Рюміна) "Педагогіка для технічних навчальних закладів" В. В. Рюмін пропонує перейняти позитивний досвід створення педагогічних семінарій для інженерів-педагогів на зразок Німеччини, які створюються при місцевих університетах, вихованці яких проходять практичні заняття у прикріплених до нього середніх навчальних закладів. "При університетах є семінарії, які поєднані з гімназіями. Остання слугує дослідним полем, дозволяючи майбутнім педагогам на практиці перевірити данні, наданими їм при викладанні теорії" [6].

Педагогічна семінарія для інженерів-викладачів, на думку В. В. Рюміна, була розрахована на два роки навчання. Умовою проходження навчання в семінарії виступає наявність диплома про вищу технічну освіту та бажання працювати у сфері освіти. "Педагогічна освіта, – наголошує В. В. Рюмін, – складається з однорічного курсу теоретичної підготовки і однорічної практичної підготовки" [6].

Річний теоретичний курс семінарії, на думку В. В. Рюміна, повинен складатися з вивчення педагогіки та пов'язаних з нею науками, які формують у майбутнього інженера-педагога: мету, зміст і задачі педагогічної діяльності, розкриваючи сутність законів педагогіки, принципів виховання та навчання. "В перший рік інженери-студенти педагогічних семінарій вивчають теорію педагогіки і науки, пов'язані з нею" [6].

По закінченні теоретичного курсу, наголошує В. В. Рюмін, вихованці педагогічної семінарії повинні скласти державний іспит, який надає їм право на проходження практичної частини підготовки інженерів-педагогів. "По закінченні теоретичного курсу кандидат повинен скласти державний іспит, який надасть йому право на подальшу практичну підготовку" [6]. Другий рік навчання в семінарії В. В. Рюмін пов'язував із засвоєнням на практиці отриманих знань з теорії педагогіки. До практичних занять В. В. Рюмін відносив: проведення пробних занять під наглядом досвідчених педагогів семінарії; робота в ролі асистентів викладачів під час дослідів на заняттях із фізики та хімії, отримання навичок роботи з дослідним приладдям. "На другий рік, поруч із теоретичними лекціями, семінаристи готуються до вчительської діяльності, дають пробні уроки, призначаються асистентами до досвідчених учителів та інше" [6]. Місцем проведення практичних занять В. В. Рюмін вважав середні технічні училища. Результатом практичного курсу навчання інженерів-викладачів був державний іспит. "Практична підготовка ведеться або в семінарії при вищих технічних навчальних закладах, або безпосередньо в одній із середніх технічних шкіл. По закінченні практичного курсу, кандидат знову складає іспит" [6].

Суттєвим у підготовці інженерів-педагогів В. В. Рюмін вважав, не тільки надання вихованцям семінарій загальних знань з педагогіки, методики та дидактики, але і засвоєння відповідних знань з педагогіки, які будуть пристосовані до конкретних навчальних предметів інженерів-педагогів. "Цілком ймовірно, що на перших порах можливо буде задовольнятися загальними семінаріями при університетах, вводючи до предметів викладання курси, які обов'язкові для вчителів усіляких спеціальних шкіл:

технічних, комерційних, сільськогосподарських та інших. Слухачі таких семінарій, крім предметів загальних для всіх, як то: педагогіка, психологія, логіка, етика, шкільна гігієна, історія культури, загальна методика та дидактика, повинні будуть вивчати галузі педагогіки, які мають відношення до їхньої майбутньої діяльності" [6].

Реформа технічної освіти в напрямку підготовки інженерів-педагогів для технічних закладів освіти на початку ХХ століття в країні заклала наукове підґрунтя у становленні національної педагогіки. В. В. Рюмін та інші педагоги сподівалися, що владні структури, які опікуються розвитком в країні технічної освіти, відгукнуться на внесені пропозиції, що направлені на відкриття семінарій з підготовки інженерів-педагогів для технічних училищ.

Розуміючи довгий шлях прийняття у вищих ешелонах влади рішення по відкриттю педагогічних семінарій для інженерів-педагогів, В. В. Рюмін розробляє власний план та програму підготовки інженерів-педагогів в умовах середніх технічних училищ. "До тих пір, поки знання не будуть надаватися кандидату на посаду викладача технічного училища в спеціальних семінаріях того чи іншого типу, він повинен набувати знання самостійно. Для цієї мети, молода людина, яка закінчила курс вищого технічного навчального закладу прикомандирується до одного з середніх технічних училищ" [6].

Протягом декількох років В. В. Рюмін розробляє детальну програму підготовки інженерів-педагогів при середніх технічних закладах освіти. Розроблена ним програма педагогічної підготовки інженерів-педагогів передбачала два роки підготовки.

Перший рік підготовки інженерів при середніх технічних училищах був розрахований на теоретичну підготовку претендента на посаду викладача. В. В. Рюмін обґрунтовує навантаження і види робіт, з якими повинен ознайомитися під час навчання молодий учитель. Перший рік навчання В. В. Рюмін розділив на два півріччя.

Перше півріччя теоретичного курсу було розраховано на пасивну педагогічну підготовку, а саме: молодий викладач прикріплювався до одного з досвідчених викладачів училища, під керівництвом якого навчався майбутній справі :1) демонструвати досліди під час занять; 2) вивчати посібники з предмету його майбутньої викладацької спеціальності; 3) навчатися практичній методиці і дидактиці; 4) знайомитися з педагогікою і пов'язаних з нею галузями знань; 5) відвідувати заняття досвідчених викладачів училища.

Друге півріччя першого року підготовки молодого викладача В. В. Рюмін вбачає в практичній направленості застосування отриманих теоретичних знань, формуванні відповідних навичок та умінь викладача. Кандидату у викладачі доручають: 1) виступати лектором (надає можливість за визначенням В. В. Рюміна вдало викладати тему заняття) у випадку хвороби або відпустки викладача; 2) замінити відсутнього викладача; 3) перевіряти знання учнів за пройденим матеріалом курсу; 4) розв'язувати з учнями задачі з математики або фізики; 5) під час перевірних іспитів щоденно бути присутнім на іспитах та відвідувати всі педагогічні наради; 6) на іспитах, знайомих кандидату, він призначається асистентом із правом голосу, на інших іспитах кандидат є присутнім і навчається справі.

Річний термін з педагогічної підготовки кандидата в стінах середнього технічного училища, на думку В. В. Рюміна, вважається достатнім для отримання найнеобхідніших знань, умінь та навичок молодим інженером-педагогом. Річний термін В. В. Рюмін вважав достатнім для встановлення здібностей та покликання інженера навчати та виховувати учнів у технічних училищах. "Час, проведений з серпня по червень при училищі, принесе майбутньому учителю чималу користь і або укріпить у нього прагнення до педагогічної діяльності, або своєчасно дасть можливість виявити відсутність відповідних здібностей і покликання" [6].

Другою важливою складовою підготовки інженера-педагога В. В. Рюмін вважав отримання ним практичних навичок на заводі чи будівництві, що пов'яже практичні навички та вміння інженера з теоретичним викладанням. Основою проходження практики на виробництві В. В. Рюмін визначив її дієвість і реальне навчання справі. Термін практики В. В. Рюмінім визначався строком 2- 3 місяці. "Якщо таке тривале випробування не покаже повної нездатності кандидата до педагогічної діяльності, влітку його підготовка вступить в іншу фазу. Училище відряджає його на завод, на будівництво, на електричну станцію згідно спеціальності його, як майбутнього викладача. По можливості під час такого відрядження кандидат повинен зайняти місце корисного технічному підприємству працівника, а не залишатися лише глядачем справи. По закінченні 2-3 місячної практики він екзамнується на звання викладача технічного училища" [6].

Завершальним етапом проходження підготовки при технічному училищі для кандидатів на звання інженера-педагога технічного училища В. В. Рюмін вважав наявність іспиту. Вважаючи педагогічну діяльність тією або іншою мірою мистецтвом, В. В. Рюмін закликав не оцінювати попередню діяльність кандидата занадто жорстко. Головним рішенням на відповідність майбутнього кандидата викладацькій роботі повинен стати відгук директора училища, в якому проходив навчання кандидат на посаду викладача. "Наполегливо вказую лише на те, що цей іспит на звання вчителя не має бути тривалим і жорстким, домінуюче значення при рішенні питання придатності або непридатності кандидата, який складає екзамен повинен бути відгук директора того училища, до якого був зарахований кандидат,

враховуючи, що за 10 місяців щоденного спостереження за людиною можна значно краще визначити чи вийде з нього хороший вчитель, ніж під час іспиту" [6].

Метою іспиту на звання інженера-педагога технічного училища В. В. Рюмін вважав проведення перевірки якості знань з предмету, а також знання з педагогічних наук, які знадобляться інженеру у вихованні та навчанні учнів. "Іспит необхідний як гарантія, що майбутній вчитель володіє як предметом своєї учительської спеціальності, так і основними знаннями педагога. Перевірка технічних знань повинна полягати не стільки у випробуванні за програмою даних знань у вищій технічній школі, як в умінні з боку кандидата застосовувати їх в програмі середньої школи" [6].

Особливим у підготовці інженера-педагога В. В. Рюмін вважав організацію перших років його роботи за спеціальністю. Річне навантаження молодого викладача, на думку В. В. Рюміна повинно бути помірним, що надасть йому змогу вдосконалити свої знання, навички та вміння викладацької роботи. Основними напрямками подальшої підготовки молодого інженера-педагога в училищі Володимир Володимирович вважав поглиблене вивчення теорії педагогіки, відвідування занять досвідчених викладачів з метою відпрацювання дидактичних методів проведення різних видів занять, напрацювання навичок асистентської роботи на екзаменах, участь в обговоренні актуальних питань навчання та виховання на педагогічних нарадах. "Не більше 12 тижневих уроків, оплачуючи по більш високому тарифу, ніж існуючий. При такому числі уроків у кандидата залишиться час для удосконалення в своїй спеціальності та на ознайомлення з теорією педагогіки. Але так само його присутність на уроках у своїх більш досвідчених товаришів по службі, асистентом на іспитах, бесіди з директором і особливо відвідування педагогічних нарад" [6].

На протязі 2-3 років, на думку В. В. Рюміна, буде проходити становлення молодого інженера-педагога в умовах середнього технічного училища. За цей час молодий викладач, як вважав Володимир Володимирович, набуде навичок до самостійної роботи. Навантаження протягом перших років роботи на посаді викладача В. В. Рюмін збільшувати не рекомендує і вважає за корисне надати можливість відвідувати ними інші училища з метою набуття навичок різних методик викладання. "У подальші 2-3 роки служби вчитель, отримавши таку скорочену підготовку може виправити її дефекти за умови, що його не будуть завантажувати великою кількістю уроків, відряджатимуть в інші училища для ознайомлення з викладанням доручених йому учбових предметів" [6].

Отже, систему підготовки інженерів-педагогів на базі навчальних закладів, запропоновану В. В. Рюмінім, ми характеризуємо як наставництво, яке надає можливість позитивно впливати на адаптування молодого викладача до педагогічної справи.

Реформування складових освіти на початку XX століття, на думку В. В. Рюміна, передусім залежить від того, наскільки буде підготовлена найголовніша ланка навчального процесу – педагог.

Висновки. Причиною нестачі інженерів-педагогів для середніх технічних училища початку XX століття стають стрімкий розвиток промисловості на основі технічної модернізації, капіталізація економіки, які відволікають інженерів для потреб господарства, низька соціальна захищеність інженера-педагога, відсутність зацікавленості в організації підготовки у вищих технічних закладах освіти інженерів-педагогів.

Умовою якісної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у країні на початку XX століття В. В. Рюмін вважав дворічне навчання на педагогічних курсах в семінаріях на зразок підготовки інженерів-педагогів у Німеччині.

– Теоретичний курс навчання інженерів-педагогів, на думку В. В. Рюміна, складається з вивчення педагогіки та пов'язаних з нею науками, які розкривають мету і задачі курсу підготовки, сутність основних законів педагогіки, принципи виховання та навчання.

– Практичний курс підготовки інженера-педагога В. В. Рюмін пов'язував із проведенням пробних занять під наглядом досвідчених педагогів, праці в ролі асистентів під час дослідів на заняттях із фізики та хімії, отримання відповідних навичок роботи з дослідним приладдям.

Суттєвим в роботі семінарій В. В. Рюміна – є надання інженерам-педагогам конкретної методики викладання спеціальних предметів.

В. В. Рюмін розробив систему наставництва в підготовці інженерів-педагогів при середніх технічних училищах, яка була розрахована на однорічний теоретичний курс та 3-х місячний практичний курс на виробництві.

Підготовка теоретичного курсу розділялася на півріччя. Перше півріччя передбачало пасивну підготовку під керівництвом досвідченого викладача училища: вивчати посібники з предмету його майбутньої викладацької спеціальності; навчатися практичній методиці і дидактиці; знайомитися з педагогікою і пов'язаних з нею галузями знань; відвідувати заняття досвідчених викладачів училища.

Друге півріччя – це практичне застосування отриманих теоретичних знань, формування відповідних навичок та умінь викладача. Кандидату у викладачі доручають виступати лектором; перевіряти знання учнів за пройденим матеріалом курсу, розв'язувати з учнями задачі з математики або фізики; а з

настанням часу перевірних іспитів кандидат щоденно мусить бути присутнім на іспитах та відвідувати всі педагогічні наради.

Важливою складовою підготовки інженера-педагога технічного училища є проходження кандидатом практики на заводі чи будівництві, з метою отримання ним навичок та вмінь з тієї спеціальності, яка стане основою предмету викладання в технічному училищі.

Поради В. В. Рюміна наставникам з організації навантаження молодим інженерам-педагогам на перші роки їхньої самостійної діяльності, які націлені на вдосконалення знань з теорії педагогіки: відвідування занять досвідчених викладачів із метою відпрацювання дидактичних методів проведення різних видів занять; напрацювання навичок асистентської роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Веселов А. Н. Среднее профессионально-техническое образование в дореволюционной России / А. Н. Веселов. – М. : Всесоюзное учебно-педагогическое издательство Трудрезервиздат., 1959. – С. 57–59
2. Луценко Е. Н. Развитие среднего специального образования на Украине во 2 половине XIX века : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Луценко Елена Николаевна. – Киев, 1991. – 154 с.
3. Содержание и перспективы развития инженерно-педагогического образования / [Артиух С. Ф., Безрукова В. С., Зеер Э. Ф., Романцев Г. М.]. – Свердловск : Свердловск, 1990. – 165 с.
4. Подергин Д. О летних практических занятиях и об экскурсиях на заводы учеников технических училищ / Д. Подергин // Техническое и коммерческое образование. – 1915. – № 1. – 26 с.
5. Кухаренко М. К вопросу о материальном обеспечении преподавателей специалистов промышленных училищ / М. Кухаренко // Техническое и коммерческое образование. – 1910. – № 5 – 26 с.
6. Рюмин В. В. К вопросу о подготовке преподавателей технических училищ / В. В. Рюмин // Техническое и коммерческое образование. – 1909. – № 2. – С. 1–10.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Vesiolov A. N. Srednee Professional'no-tekhnicheskoe obrazovanie v dorevoliutsionnoi Rossii [The Professional Secondary Technical Education in the Pre-Revolutional Russia] / A. N. Veseliov. – M. : Vsesoiuznoe uchebno-pedagogicheskoe izdatel'stvo Trudrezervizdat., 1959. – S. 57–59.
2. Lutsenko E. N. Razvitie srednego spetsial'nogo obrazovaniia na Ukraine vo 2 polovine XIX veka [The Development of the Secondary Special Education in Ukraine in the 2 Half of the XIX Century] : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 "Obshchaia pedagogika, istoriia pedagogiki i obrazovaniia" / Lutsenko Elena Nikolaevna. – Kiev, 1991. – 154 s.
3. Soderzhenie i perspektivy razvitiia inzhenerno-pedagogicheskogo obrazovaniia [The Contents and Perspectives of the Engineering Pedagogical Education Development] / [Artiukh S. F., Bezrukova V. S., Zeer E. F., Romantsev G. M.]. – Sverdlovsk : Sverdlovsk, 1990. – 165 s.
4. Podiorgin D. O. O letnikh prakticheskikh zaniatiiakh i ob ekskursiiah na zavody uchenikov tekhnicheskikh uchilishch [On the Practical Lessons and Excursions on the Plants for the Pupils of the Vocational Schools] / D. O. Podiorgin // Tekhnicheskoe i kommercheskoe obrazovanie [Technical and Commercial Education]. – 1915. – № 1. – 154 s.
5. Kukhareno M. K voprosu o material'nom obespechenii prepodavatelei spetsialistov promyshlennykh uchilishch [To the Question of the Teachers-Specialists' Material Supply in the Vocational Schools] / M. Kukhareno // Tekhnicheskoe i kommercheskoe obrazovanie [Technical and Commercial Education]. – 1910. – № 5. – 26 s.
6. Riumin V. V. K voprosu o podgotovke prepodavatelei tekhnicheskikh uchilishch [To the Question of the Teachers' Preparation in the Vocational Schools] / V. V. Riumin // Tekhnicheskoe i kommercheskoe obrazovanie [Technical and Commercial Education]. – 1909. – № 2. – S. 1–10.

Матеріал надійшов до редакції 03.06. 2013 р.

Пакаленко В. В. Проблема педагогической подготовки инженеров для технических заведений образования в стране в конце XIX – начале XX века в педагогических трудах В. В. Рюмина.

Актуальность представленной статьи заключается в раскрытии проблемы педагогической подготовки инженеров для технических учебных заведений в стране в конце XIX – начале XX века. Решение проблемы педагогической подготовки инженеров, которые работали преподавателями в средних технических училищах отвечало существующей потребности общей реформы народного образования в стране и технического образования в частности. Данная проблема раскрывается в контексте исторической личности известного педагога технического образования начала XX века Владимира Владимировича Рюмина. Автор статьи представил на рассмотрение анализ взглядов В. В. Рюмина по указанной проблеме. Выводы и предложения В. В. Рюмина по данной проблеме способствовали реформированию системы технического образования в стране в начале XX века. Следует подчеркнуть, что после провозглашения независимости государства, Украина сформировала свою национальную политику в области среднего и высшего технического образования, которое направлено на претворение современных мировых стандартов, обновление содержания, форм и методов обучения. Педагогические идеи В. В. Рюмина тесно связаны с подготовкой инженеров-

педагогов и находят свое продолжение в научных трудах современных педагогов в сфере технического образования, таких как Д. В. Табачник, Г. М. Романцева, В. С. Безрукова, Е. Ф. Зеер.

Paskalenko V. V. The Problem of the Pedagogical Training of the Engineering Teaching Staff for Technical Educational Institutions in the Country at the End of the XIX and the Beginning of the XX Century in V. V. Ryumin's Research Works.

The article is written on the basis of the historical pedagogical material and it is connected with the problem of the system of high technical education in the country at the end of the XIX – the beginning of the XX century. The actuality of this article is contained in disclosing the problem of the pedagogical training engineering teaching staff for technical educational institutions in the country at the end of the XIX – the beginning of the XX century. The matter is that engineers who taught at secondary technical school didn't have any pedagogical education at that time, that's why the universal reform in the system of the general education and the system of technical education were necessary. This problem is considered in the context with the historical personality of V. V. Ryumin who was a famous teacher enlightener of the technical education in the country at the beginning of the XX century. The author of the article submitted for the consideration the Ryumin's analysis of the stated problem. The Ryumin's deductions and suggestions promoted to reform the system of the technical education at the beginning of the XX century. It should be emphasized that after the declaration of the independence status, Ukraine forms its own native politics in the sphere of the secondary and high technical education aimed at the attainment of the modern world standard renovation of the content, forms and methods of teaching. The Ryumin's pedagogical ideas are closely connected with training engineering teaching staff and finding their continuation in the research works of modern researching teachers in the sphere of technical education as: D. V. Tabachnik, G. M. Romantseva, S. F. Artukh, B. S. Bezrukova, E. F. Zeer.